

Miljö- och Energidepartementet
Att: Jerker Forssell
103 33 Stockholm
E-post: m.registrator@regeringskansliet.se,
jerker.forssell@regeringskansliet.se

Remissyttrande

Mikroplaster i kosmetiska produkter och andra kemiska produkter – ett regeringsuppdrag.

Er ref: M2018/00903/Ke

Vårt diarienummer: R-973-2018

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företrädare för 10 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel har beretts möjlighet att svara på remissen gällande Kemikalieinspektionens redovisning av regeringsuppdraget kring *Mikroplast i kosmetiska produkter och andra kemiska produkter* och har följande att anföra.

Kemikalieinspektionen (Kemi) har fått i uppdrag att undersöka förekomsten av mikroplaster i kosmetiska produkter som inte täcks av det redan beslutade svenska förbudet¹, för att se om det finns behov av ytterligare nationella begränsningar för att minska utsläppen av mikroplaster till avloppssystemen. Bakgrunden till uppdraget anges vara att skydda den svenska vattenmiljön för skadliga effekter på vattenlevande organismer som kan orsakas av mikroplaster. I uppdraget ingick även att undersöka eventuella åtgärder vad gäller mikroplast i andra kemiska produkter.

Hållbarhetsfrågor står högt på handelsföretagens agenda och man arbetar systematiskt med spårbarhet för att säkerställa att de produkter man säljer är dels tillverkade under goda förhållanden dels är säkra att använda och inte innehåller farliga och förbjudna ämnen.

Svensk Handel stödjer regeringens ambition om att vilja minska utsläpp av farliga ämnen som kan ha en negativ påverkan på människor och miljö. Men då Sverige är en del av EU samt att tillverkningen av varor idag sker globalt ser Svensk Handel det som problematiskt när Sverige vill gå före och införa nationella regler för produkter som omfattas av den fria rörligheten på den inre marknaden. Detta arbete bör minst ske på EU-nivå, helst globalt, för att få en effekt.

¹ Regeringen har tagit beslut om ett förbud rörande mikroplaster som har en skrubbande, rengörande eller polerande effekt i kosmetiska produkter som sköljs av, som börjar gälla i juli 2018.

Svensk Handel anser att man i möjligaste mån bör undvika nationell reglering där de finns EU-gemensam lagstiftning och ställer sig bakom Kemis bedömning om att arbetet med att begränsa mikroplast i kosmetiska och kemiska produkter i första hand bör ske på EU-nivå. Vidare ser vi positivt på Kemis bedömning om att arbetet som pågår på EU-nivå - med olika begränsningsförslag kring mikroplast - kommer kunna resultera i bra beslutsunderlag med tydliga och gemensamma EU-regler som blir kostnadseffektiva.

Kemi lyfter på flera ställen i rapporten att det saknas data och att det generellt finns stora kunskapsluckor kring mikroplaster. I dagsläget saknas också en global definition för vad som är mikroplaster samt en gemensam standard för hur provtagning görs. Detta gör det mycket svårt att kunna jämföra resultat internationellt. För detta specifika uppdrag drar Kemi slutsatsen att: ” *I nuläget saknas tillräckligt underlag för att med säkerhet bedöma vilka polymerer som bör betecknas som mikroplast, dess egenskaper och sammansättning och därmed vad man skulle kunna ersätta dessa polymerer med.* ”

Idag saknas underlag för att identifiera alternativ till mikroplast som tillsätts i produkter för att ha ”andra” funktioner. Företag kräver långsiktighet och fakta kring vad man eventuellt kan substituera mikroplaster med. Under rådande omständigheter anser Svensk Handel att det vore olyckligt om Sverige skulle gå vidare med att införa ytterligare krav på mikroplaster i kosmetiska och kemiska produkter.

Summering:

- Svensk Handel ser frågor om marin nedskräpning och mikroplaster som prioriterade och instämmer med Kemi om att det är viktigt att avsätta medel till forskning och utveckling för att höja kunskapen på området.
- Sverige är en del av EU och Svensk Handel ställer sig bakom Kemis bedömning om att arbetet med att begränsa mikroplast i kosmetiska och kemiska produkter i första hand bör ske på EU-nivå
- Vidare instämmer Svensk Handel med Kemi om att det behövs fortsatt arbete för att förtydliga definitionen kring mikroplast och få till en enhetlig tolkning på minst EU-nivå, helst globalt.
- Svensk Handel ser det som positivt att Kemi avser bidra till att öka kunskapen kring mikroplaster bland forskare, myndigheter och företag, med fokus på förekomst och egenskaper hos de minsta typerna som används i produkter.
- Svensk Handel ställer sig också positiva till att Kemi avser arbeta vidare genom branschdialoger för att samla ytterligare kunskap och erfarenhetsutbyte samt titta på möjligheter till frivilliga åtaganden kring att ersätta mikroplaster.

Svensk Handel har valt att fokusera på att svara på remissen utifrån det för handeln mest relevanta delar av rapporten, dvs. det som främst berör importörer och återförsäljare.

I övrigt ställer sig Svensk Handel bakom Kemisk tekniska företagens (KTF) remissvar.

Synpunkter på utredningens förslag

1.2.1 Vad är mikroplast

Idag förekommer flera olika definitioner för mikroplast. Kemikalieinspektionen uppger i rapporten att det finns kunskapsluckor bland forskare, myndigheter och företag vad gäller de olika definitionerna av mikroplaster.

Svensk Handel vill se att en enhetlig definition för mikroplaster tas fram på minst EU-nivå, helst globalt, som förtydligar begreppet mikroplast och vad det omfattar.

Avsnitt 3 - Utsläpp av mikroplaster till miljön från kosmetiska- och andra kemiska produkter

Utsläppen av mikroplast från kosmetiska och vissa kemiska produkter är små i jämförelse med tidigare gjorda uppskattningar av andra källor för mikroplast i samhället (vägslitage, konstgräsplaner etc.). Svensk Handel anser att det är viktigt att sätta eventuella förslag om utökade nationella regleringar kring kosmetiska produkter och vissa kemiska produkter i relation till andra områden som identifierats som betydligt större utsläppskällor till mikroplast. Åtgärder bör främst riktas in på de stora utsläppskällorna samt bör ske på minst EU-nivå.

Sedan ett par år tillbaka håller branschen på att fasa ut mikroplaster i produkter som har rengörande och ex-folierande funktion och man har redan nått ett gott resultat. Ytterligare arbete med att titta vidare på andra typer av produkter och/eller funktioner kopplat till mikroplast kräver mer forskning och kunskap.

Avsnitt 4 - Kemikalieinspektionens bedömning av kunskapsbehov

Svensk Handel stödjer Kemikalieinspektionens slutsatser om att det behövs ytterligare kunskap om förekomst av mikroplaster och dess effekter på miljön. Detta arbete bör helst ske på EU-nivå. Svensk Handel anser att det är viktigt att det snarast tas beslut om en tydlig definition av mikroplaster, på minst EU-nivå. Där man även inkluderar och tittar på nedbrytbarheten av partikeln, då samma plast kan förekomma som hård och mjuk, där den mjuka bryts ner lättare.

4.3 Det behövs bättre tillgång till data om mikroplast i produkter

I sin rapport lyfter Kemikalieinspektionen att det fortfarande råder stora kunskapsluckor samt brist på data kring mikroplaster, vilka polymerer som ingår i produkter, dess egenskaper och vad man skulle kunna ersätta dem med.

Svensk Handel anser att det krävs mer forskning och kunskap innan man kan gå vidare

med ytterligare krav på att börja titta på att begränsa mikroplaster i andra typer av produkter och/eller funktioner kopplat till mikroplast.

Avsnitt 5 - Kemikalieinspektionens bedömning av möjliga styrmedel för minskade utsläpp av mikroplast från kosmetiska och andra kemiska produkter

Svensk Handel stödjer Kemis slutsatser om att arbetet med att begränsa mikroplast i kosmetiska och kemiska produkter i första hand bör ske på EU-nivå.

Kemis uppskattningar pekar på att utsläppen av mikroplast från kosmetiska och vissa kemiska produkter är relativt små i jämförelse med andra källor för mikroplast i samhället (t ex däck o vägsplitage, konstgräsplaner etc.).

Vidare gör Kemi bedömningen att en reglering av mikroplaster i produkter på EU-nivå skulle vara ett mer kostnadseffektivt styrmedel för att minska utsläpp av mikroplaster, jämfört med nationell reglering då man anser att kostnaderna för t ex omformuleringar av produkter kan spridas ut på en större marknad. Svensk Handel stödjer Kemi i denna fråga och välkomnar att de avser arbeta vidare på EU-nivå i samarbete med Echa kring mikroplaster.

Svenska Handel vill därför trycka på att resultatet av det initierade EU-arbetet kring mikroplaster bör inväntas innan Sverige går vidare med eventuella nationella utredningar och åtgärder.

5.4.1 Utvidgad nationell begränsning för mikroplast i kosmetiska produkter

Svensk Handel avstyrker förslag kring ytterligare nationella regleringar kring mikroplaster i kosmetiska och kemiska produkter.

Nationella regleringar försvårar och fördyrar för svenska företag. Tillverkning av både produkter och råvaror sker globalt och endast en mycket liten andel tillverkas i Sverige. För att få effekt krävs reglering på minst EU-nivå. Utöver detta är kunskapsläget kring mikroplaster i dagsläget osäkert och det krävs vidare forskning och data för att kunna ta detta vidare. Företag behöver långsiktighet samt fakta kring vad man skulle kunna substituera till.

Kemi skriver i sin rapport: *”Den mängd mikroplast som enligt våra uppskattningar finns i kosmetiska produkter är dock liten sett till andra utsläppskällor för mikroplast i samhället. Vi vet inte vilka alternativ som skulle kunna ersätta de funktioner som mikroplast har i kosmetiska produkter i dag, vilket innebär att vi inte vet vilka eventuella miljömässiga konsekvenser alternativet skulle kunna orsaka.”*

5.4.2 Nationell begränsning för mikroplast i tvätt-, disk- och rengöringsmedel

Svensk Handel avstyrker förslag kring nationell reglering för ovannämnda

produkter och välkomnar Kemis bedömning om att en nationell begränsning för dessa produkter kan inte anses vara ändamålsenlig och rimlig.

5.4.3 Verka för frivilliga åtaganden inom branscherna för tvätt-, disk- och rengöringsmedel respektive kosmetiska produkter

Svensk Handel välkomnar branschdialoger mellan berörda företag och myndigheter. Vi ser gärna att forskningssidan inkluderas i detta arbete. Fokus bör ligga på spridning av information, kunskap och erfarenhets utbyte kring mikroplaster. Detta kan i sin tur leda till att företag på frivillig väg väljer att gå före lagstiftningen.

5.4.4 Miljöskatt på avsiktligt tillsatta mikroplaster i produkter

Svensk Handel avstyrker ett förslag om införande av miljöskatt på mikroplaster. Vi ser positivt på Kemis bedömning om att de anser att man inte bör förorda miljöskatter på mikroplaster i dagsläget då kunskapsläget kring mikroplaster är alltför otillräckligt. En miljöskatt drabbar främst svenska företag. Produkter som säljs direkt till slutkonsument från sajter utanför Sverige kommer med största sannolikhet att undantas (se lag om kemikalieskatt på viss elektronik) vilket vare sig gynnar miljön eller minskar användningen av mikroplaster.

Avsnitt 6 - Kemikalieinspektionens bedömning av möjliga insatser för ökad kunskap och tillgång på information om mikroplast

Kemi föreslår ett antal åtgärder med anledning av sina bedömningar kring kunskapsluckor och behov av tydligare definitioner för mikroplast. Dessa uppges främst vara avsedda för att ge bättre förutsättningar och underlag för kommande beslut, inte för att minska utsläppen av mikroplast till miljön.

6.1.1 Öka kunskapen om mikroplast i kemiska produkter genom Kemis kartläggning av farliga ämnen

Svensk Handel ser det som positivt att Kemi avser avsätta resurser riktade mot att öka kunskapen om mikroplaster i kemiska produkter genom sitt pågående regeringsuppdrag om kartläggning av farliga ämnen i varor.

6.1.2 Forskning om mikroplast i reningsverk, slamspridning och effekter i Miljön

Svensk Handel ställer sig bakom Kemis bedömning om att forskning som ökar kunskapen om mikroplast i reningsverk, slam, slamspridning och dess effekter i miljön bör prioriteras.

6.1.3 Samordna och förmedla kunskap om nanopartiklar av plast

Svensk Handel har inget att invända vad gäller Kemis förslag om att den nyligen etablerade Nationella plattformen, SweNanoSafe, bör arbeta för att öka samordning och förmedling av kunskap om nanopartiklar.

6.1.4 Standardiseringsarbete kring mikroplaster

Svensk Handel välkomnar Kemis ambitioner om att medverka i arbetet med utveckling av ISO-standarder för mikroplaster med syfte att få bättre tillgång till information om pågående arbeten kring definitioner och mätmetoder. Samt påverka standardiseringsarbetet på internationell nivå.

6.1.5 Krav om registrering och utvärdering i Reach för polymerer

Svensk Handel har liksom Kemi svårt att bedöma om just krav på registrering av polymerer i Reach är en framkomlig väg. Däremot ser vi positivt på att Kemi avser driva det fortsatta arbetet kring mikroplaster på EU-nivå.

6.1.6 Utökad anmälningsplikt till produktregistret för mikroplaster i kemiska produkter

Svensk Handel motsätter sig ett förslag om en utökad anmälningsplikt till produktregistret kring mikroplaster.

Vi stödjer Kemis bedömning att det inte är lämpligt att föreslå en utökad anmälningsplikt i dagsläget, bland annat på grund av behovet av tydligare definitioner för mikroplast. En utökad anmälningsplikt skulle också innebära en ökad administrativ börda för svenska företag samtidigt som produktregistret endast hanterar kemiska produkter på nationell nivå, vilket skulle ge en ofullständig bild av förekomsten av mikroplaster inom EU.

SVENSK HANDEL

Mats Hedenström
Näringspolitisk chef

Ann Christiansson
Näringspolitisk expert